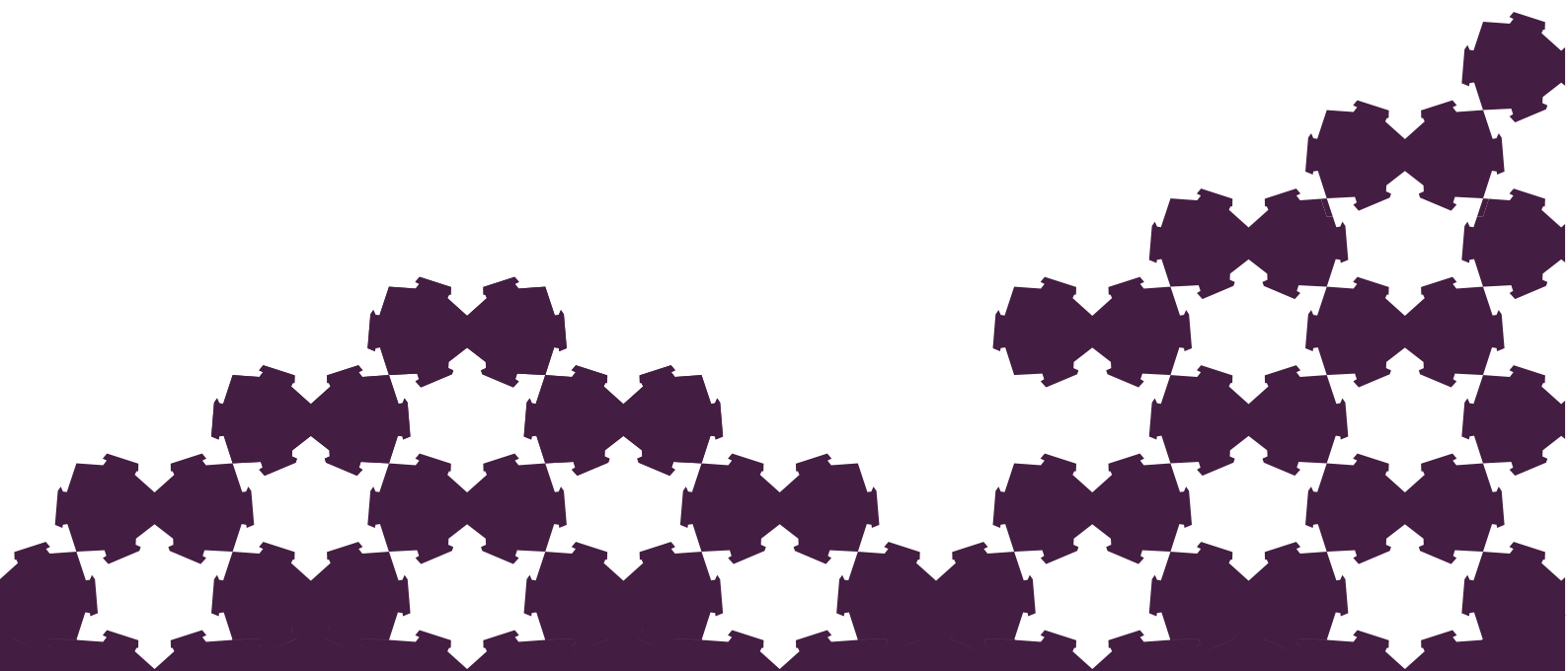

01 juni 2023

5. Programma

Duurzaamheid, Water en Groen

Inleiding

“Duurzaamheid is een zodanig gebruik van de aarde en de bewoners van deze aarde dat er geen sprake is van uitputting en toekomstige generaties er ook plezier van kunnen hebben.” Deze definitie van duurzaamheid (John Elkington, 1994) is richtinggevend voor de ambitie van het college en vertalen we in dit programma naar maatregelen die ten goede komen aan de kwaliteit van het klimaat, energie, groen en water. We geloven dat we het meeste kunnen bereiken door in te spelen op de kracht en energie in de samenleving: duurzaamheid is een thema dat veel inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aanspreekt en hen inspireert tot activiteiten en projecten die bijdragen aan een samenleving waar wij graag willen wonen, werken en recreëren.

We streven naar een duurzame, klimaatbestendige en toegankelijke buitenruimte. Een openbare ruimte die met aandacht en samen met de gebruikers is ingericht en door ons wordt onderhouden en beheerd. Met meer groen en biodiversiteit en minder stenen. Hiermee dragen we bij aan een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving, houden we het stedelijk gebied in de zomer koel en voorkomen we het uitdrogen van de grond.

Groen is een kernkwaliteit van onze gemeente, die we willen houden en versterken, want een groene leefomgeving is essentieel voor de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners, voor de biodiversiteit, het opvangen van de effecten van klimaatveranderingen en de uitstraling van onze kernen, buitenwijken en buitengebieden. Onze ambitie is om als groene gemeente nog groener te worden.

Samen met onze partners werken wij aan behoud en beheer van waardevolle natuurgebieden. Hierin hebben Goois Natuurreservaat, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten een grote rol. Veel natuurgebieden rondom Gooise Meren zijn in bezit en beheer van deze organisaties. Deze natuurgebieden zijn nationaal en internationaal van belang en zijn op rijksniveau (Natura 2000-gebieden) en provinciaal (Natuurnetwerk Nederland) beschermd.

We willen een betrouwbare en (kosten)efficiënte (afval)waterketen waarmee de volksgezondheid, de bodem en het grond- en oppervlaktewater worden beschermd. En waarmee we een bijdrage leveren aan een hoogwaardige, klimaatbestendige woon- en leefomgeving met mogelijkheden tot recreatie op en langs het water. Daarnaast focust dit programma op de (duurzame) uitvoering van taken op het vlak van milieu, natuur en afval.

5.1 Duurzaamheid

5.1.1 Doelstelling - Gooise Meren is in 2050 een energieneutrale gemeente

Doel van de energietransitie is om zoveel mogelijk energie te besparen en over te schakelen op alternatieve, duurzame energiebronnen. In 2050 moet Gooise Meren volledig energieneutraal zijn.

Maatregelen

Inzetten op zonnepanelen op daken

Alle 1125 grote daken (status oktober 2022) zijn, op basis van karakteristieken van de daken geanalyseerd op kansrijkheid om zonnepanelen te plaatsen. Om alle eigenaren te kunnen adviseren zijn concept business cases opgesteld, vijf energiecoaches specifiek voor dit doel opgeleid en is een database ontwikkeld met dakgegevens. Tot nu toe zijn op vier grote daken zonnepanelen aangebracht en is voor 40 daken een plan uitgewerkt.

Onderzoeken van concrete mogelijkheden binnen de zoekgebieden voor hernieuwbare energie

Er zijn in de RES 1.0 naast de grote daken in Gooise Meren ook generieke zoekgebieden aangewezen op de parkeerplaatsen en langs de grootschalige infrastructuur.. We hebben samen met energiecoöperatie Wattnu alle 33 grotere parkeerplaatsen in Gooise Meren

geanalyseerd en onderzocht op haalbaarheid. Met de energiecoöperatie is in 2022 gewerkt aan het pilotproject voor circa 950 zonnepanelen op parkeerplaats De Kuil. Dit levert na realisatie voldoende energie op voor 180 huishoudens.

Wijkaanpak: bij elkaar brengen van inwoners en ondersteunen van collectieve inkoopacties

Samen met Wattnu zijn in 2022 in verschillende wijken informatiebijeenkomsten georganiseerd over wat de energietransitie concreet betekent voor onze inwoners. Tevens zijn er extra energiecoaches opgeleid. Met de Uitvoeringsdienst sociaal domein is het project Energiearmoede van start gegaan. Hierbij bezoeken energiebuddy's mensen met een laag inkomen om te helpen bij energiebesparing.

Daarnaast zijn in 2022 de voorbereidingen gestart voor een nieuw convenant tussen de gemeente en Wattnu om de samenwerking ook in de komende jaren voort te zetten.

5.1.2 Doelstelling - Alle wijken van Gooise Meren zijn in 2050 aardgasvrij

We ontwikkelen de Transitievisie Warmte (TVW) in samenwerking met andere gemeenten in de regio. In de TVW wordt aangegeven wanneer de verschillende wijken naar verwachting van het gas af gaan en welke warmtebronnen daarbij in beeld zijn.

Maatregelen

Aanleg warmtenet in Muiderberg

In 2022 is, met het missen van een bijdrage uit het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) de realisatie van het warmtenet nog niet mogelijk gebleken. Na het missen van de derde ronde PAW is een evaluatie uitgevoerd. Op basis van de aanbevelingen uit de evaluatie, zoals beschreven in de raadsmededeling (zaaknummer 235062) van 1 november 2022, worden verdere voorbereidingen getroffen. Op dit moment zijn we in afwachting van een nieuwe regeling vanuit het Rijk voor de financiering van de zogenaamde onrendabele top die in april/mei 2023 wordt verwacht. Om de koppelkans met de geplande rioolwerkzaamheden te kunnen blijven benutten is de planning voor het groot onderhoud aangepast. Hierover is de raad met een raadsmededeling geïnformeerd.

Opstellen van het eerste Wijkuitvoeringsplan

Het opstellen van het eerste WijkUitvoeringsplan (WUP) voor Gooise Meren is uitgesteld tot 2023. De realisatie van het warmtenet in Muiderberg is vanwege het missen van de PAW-bijdrage nog niet mogelijk. In 2023 wordt een nieuwe regeling voor de realisatie van warmtenetten verwacht. Als blijkt dat daarmee de realisatie van het warmtenet kan worden voortgezet zal op dat moment een Wijk UitvoeringsPlan (WUP) worden opgesteld en voorgelegd aan de raad.

Uitwerken van de Transitievisie Warmte (TVW)

In februari 2022 is de TransitieVisie Warmte (TVW) De route naar een aardgasvrije gemeente Gooise Meren in 2050 vastgesteld door de gemeenteraad.

5.1.3 Doelstelling - Opgavegericht werken aan een duurzame en gezonde manier van leven en werken in Gooise Meren

In het samenwerkingsverband Samen Sneller Duurzaam, waar de gemeente Gooise Meren met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties aan deelneemt, wordt gewerkt aan een duurzaam en gezond Gooise Meren, te weten: gebruik van niet-fossiele energie, slimmere en groenere mobiliteit, een afvalloze samenleving/circulaire economie, biodiversiteit/een gezond ecosysteem, gezond lokaal voedsel en duurzaam onderwijs.

Maatregelen

Het faciliteren van projecten en activiteiten

De middelen van het Initiatievenfonds zijn voor een belangrijk deel ingezet om de kansen en mogelijkheden voor een Circulaire Economie en Stadslandbouw verder uit te werken; twee thema's die binnen Samen Sneller Duurzaam door een werkgroep gedragen worden.

Circulaire Economie

De werkgroep Circulaire Economie heeft een eerste opzet voor een tijdelijk regionaal samenwerkingsverband van publiek-private partijen rond circulaire economie afgerond. In deze opzet is aandacht voor een passend organisatiemodel, financieringsmogelijkheden en kansen voor de uitvoering van concrete projecten. Deze eerste opzet is met bestuurlijke partners in de regio afgestemd. Daarnaast zijn gesprekken gestart met ondernemers over wat voor hen in de samenwerking belangrijk is en welke concrete circulaire projecten kansrijk zijn. In de gemeentelijke organisatie is de verkenning gestart van kansen voor een circulair ketenproject, bijvoorbeeld rond beton dat vrijkomt uit diverse onderhoudsprojecten.

Stadslandbouw

De werkgroep Stadslandbouw heeft verkend welke plekken voor het lokaal verbouwen van voedsel kansrijk zijn. Er zijn twee mogelijke locaties: Over de Tol en Overscheense Polder. Voor de locatie Over de Tol wordt bekeken of dit in het bestemmingsplan past. In de Overscheense Polder gaat het om gronden die de provincie verkoopt. Tot slot heeft de werkgroep geformuleerd welke uitgangspunten van belang zijn voor het opstellen van een voedselvisie. De werkgroep heeft regelmatig contact met vertegenwoordigers van de agrarische ondernemers in onze gemeente.

Een aantal ambassadeurs van Samen Sneller Duurzaam is ondernemer en er is inmiddels gesproken over samenwerking in het kader van de circulaire economie. De Stichting Gerben Struik is opgericht, waardoor het mogelijk is om bij externe fondsen middelen te verwerven voor de duurzame opgaven in Gooise Meren.

5.1.4 Doelstelling - Gemeente Gooise Meren geeft het goede voorbeeld

De gemeente Gooise Meren streeft naar een duurzame gemeentelijke organisatie. Dat wil zeggen dat duurzaamheid een steeds integraler onderdeel wordt van onze werkzaamheden.

Maatregelen

Gemeente Gooise Meren gaat naar 50% circulair inkopen in 2025

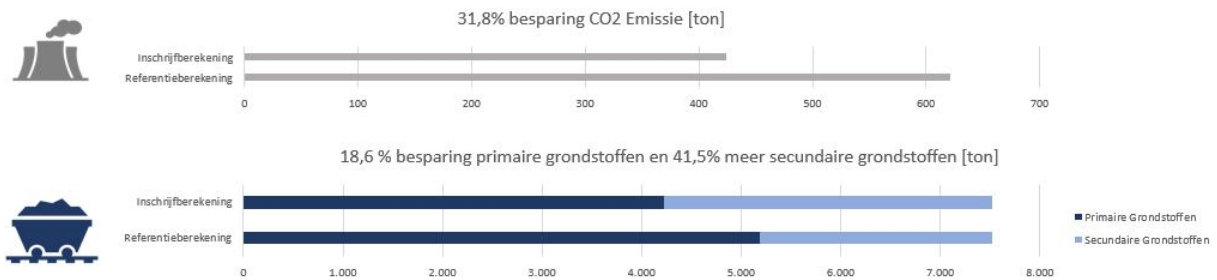
Uitvoering actieplan Circulair Inkopen en Opdrachtgeverschap

Het actieplan richt zich op de drie pijlers Organisatie op orde, Meten en Draagvlak en communicatie.

Voor meer Organisatie op orde is de monitor op afdelingsniveau gepresenteerd aan contractmanagers. Dit leidde tot een goed gesprek over wat we nu meten, waarom we dit doen en hoe het contractmanagement beter kan focussen op de gemaakte circulaire afspraken. Het tweede half jaar heeft dit gelijk geleid tot een aantal mooie resultaten die bij Circulair Opdrachtgeverschap hieronder gedeeld worden.

In 2022 zijn we deelnemer geworden van de landelijke Community of Practice Meten en Monitoren. Elke maand puzzelen we met collega's uit het land (ook vanuit het Rijk) op de manieren waarop je kan monitoren.

Thema's zijn breder dan circulariteit. De sessies over Ketenverantwoordelijkheid/Internationale Sociale Voorwaarden en Milieu en biodiversiteit leidde tot vragen maar ook tot oplossingen om hier goed op te kunnen monitoren. De monitor over biodiversiteit gaan we uitproberen bij de eerstvolgende monitor over circulariteit. Ons MRA-voornemen was om in 2022 al meer op effecten te kunnen meten en monitoren. Dat lukt ons bij een enkele aanbesteding. Zo hebben we bij de aanbesteding van onderhoud asfalt de Milieukostenindicator (MKI) gebruikt. Dit heeft geleid tot de volgende (deel-)resultaten in de aanbesteding. De winnende inschrijver had ook met de laagste prijs ingeschreven waardoor de milieuwinst dus niet meer gekost heeft. De contractmanager ziet erop toe dat de resultaten per gerealiseerd deelproject worden gemonitord.

Voor meer Draagvlak rondom circulaire inkoop zijn in november 3 projecten genomineerd voor de Lokale Koopwijsprijs. Het wagenparkbeheer en lease-auto's heeft de prijs gewonnen en gaat in 2023 een Virtual Reality-Overview workshop volgen bij de Groene Afslag. De prijswinnaars van 2021 hebben deze gevolgd en waren heel enthousiast én geïnspireerd. Op het gebied van communicatie hebben we gedeeld dat we de op één na duurzaamste middelgrote gemeente zijn volgens Bouwend Nederland. <https://www.bouwendnederland.nl/actueel/nieuws/29401/de-25-duurzaamste-publieke-aanbesteders-boeken-met-13-nieuwkomers-stevige-progressie>

Kennis delen en ontwikkelen met samenwerkingspartners

De samenwerking met de MRA is door gegaan, maar minder intensief én daarmee helaas ook minder productief. In 2022 zijn er bijvoorbeeld geen inkoophandreikingen verschenen die het mogelijk maken om goede en concrete stappen te zetten op dit onderwerp. Met een nieuwe regisseur zijn we het gesprek aan gegaan over dat er voorlopers zijn en organisaties die nog moeten starten. Beiden hebben verschillende netwerk- en kennisbehoefte. We hopen dat we met deze interventie in 2023 meer kunnen profiteren van de bijeenkomsten. In september hebben we samen met Haarlem onze kennis met MRA-deelnemers gedeeld over het verduurzamen van maatschappelijke vastgoed. Bij de start van het project sporthal Bredius is een ambitiesessie uitgevoerd en dat bleek een goede houvast voor de circulaire ambities. De opleiding van begeleiders voor ambitiesessies is helaas niet MRA-breed gerealiseerd. We gaan de opleiding daarom in 2023 zelf realiseren.

Van Zilver naar Goud in 2022

Om te toetsen of Gooise Meren op de goede weg zit, wordt op verzoek van de stuurgroep nu jaarlijks gemonitord. In de meting over 2021 had de gemeente al de score 'Zilver' behaald. De gemeente heeft deze score in 2022 weten te verbeteren naar Goud (tussen de 50 en 79% circulair ingekocht) en daarmee heeft de gemeente het doel van 2022, namelijk 10% circulair inkopen en opdrachtgeverschap, ruimschoots gehaald. Heel positief is de toename van Circulair contractmanagement. De volgende stappen zijn 1) meer marktconsultaties uitvoeren waarbij aandacht is voor circulaire mogelijkheden en 2) op meer verschillende terreinen circulair inkopen en opdrachtgeven toepassen.

Circulair Opdrachtgeverschap (selectie)

Opdracht	Korte beschrijving van de daadwerkelijke verduurzaming door goed opdrachtgeverschap

I. Leveren bedrijfskleding door Mauritz & Zonen	Het contract voor de bedrijfskleding omvat een clausule waarbij Mauritz & zonen jaarlijks een voorstel voor het verbeteren van de duurzaamheid / circulariteit doet. Voor vorig jaar was het recyclen van de retour gekomen bedrijfskleding aan de orde en in het speciaal het vervangen van fleece door andere grondstoffen (die wel te recyclen zijn, fleece is dit niet). Voor dit jaar volgt er een nieuwe afspraak
II. Plaagdierbestrijding door Plaagdierbestrijding Het Gooi	Bij de inzet van plaagdierbestrijding wordt op ons initiatief gebruik gemaakt van hergebruikte materialen, denk aan lokdozen, klemmen e.d. In de overeenkomst is afgesproken om dit single-use te doen, maar na overleg is de ondernemer dit gaan doorvoeren en worden de ingezette materialen gereinigd en hergebruikt.
III. Levering en keuring hand-gereedschappen door Tuinmachines Eemnes	Bij de keuring en reparatie van handgereedschappen wordt er gekeken naar het refurbishen van te vervangen onderdelen (let wel, alleen als dit 100% veilig kan). Daarnaast worden te vervangen gereedschappen steeds meer elektrisch ingekocht. Dit kan i.v.m. vermogen en specifieke werkzaamheden niet altijd maar we zien dat dat wel steeds vaker kan. De ondernemer denkt goed mee met het verduurzamen van ons handgereedschap. De realisatie van het eerste circulaire inkoopproject van de gemeente gaat zo helemaal naar wens.

Circulaire inkoopprojecten

Project	Korte beschrijving van het circulaire inkoopresultaat
A. Bomen en vakbeplanting	In de aanbesteding is gevraagd naar de rol van duurzaamheid in kweek- en leveringsproces en bedrijfsvoering. Conform het programma van eisen worden alleen bomen en vakbeplanting ingekocht die gekweekt zijn onder Milieukeur. Resultaat van de aanbesteding is dat we nu bij Boot & Dart Boomkwekerijen bomen afnemen waarbij biologische teeltbenadering het uitgangspunt is (biologische middelen en biologische bestrijding). Verder maakt hij gebruik van natuurlijk materiaal als verpakkingsmateriaal, elektrisch materieel en personentransport.
B. Openbare verlichting	De raamovereenkomst ziet toe op de vervangingen van lampen, armaturen en masten voor de openbare verlichting. Van Gelder, de aannemer die de aanbesteding heeft gewonnen, wil zelf in 2030 volledig klimaatneutraal en circulair werken in 2030. In Gooise Meren zet Van Gelder in op verLEDting, levensduurverlenging van armaturen en masten, modulaire armaturen die per onderdeel te vervangen zijn, en hergebruik van materialen en onderdelen in andere producten.
C. Onderhoud asfaltverharding	Voor de aanbesteding is een bestek opgesteld, waarbij de mogelijke asfaltlagen in zijn opgenomen. Inschrijvende aannemers hebben als onderdeel van de gunning aangegeven welke asfaltmengsels (materiaal) zij voor die asfaltlagen in willen zetten, en welke milieukosten deze mengsels hebben. Het type asfaltwals en de transportafstand worden ook meegenomen in de milieukosten. Hoe lager de milieukosten, hoe groter het voordeel in de gunning. Behalve deze milieukosten waren ook een plan van aanpak en (verreken)prijzen onderdeel van het gunningsmodel. De uiteindelijke winnaar van de aanbesteding, Wegenbouwer De Rooij en Zonen, heeft aangegeven ten opzichte van de referentieberekening ongeveer 200 ton minder CO ₂ uit te stoten bij het asfaltonderhoud. De referentieberekening is gebaseerd op de verwachte hoeveelheden asfalt in één jaar.

D. Wegmarkering	<p>Samen met de andere regiogemeenten Hilversum, Wijdmeren, BEL en Huizen is een aanbesteding uitgevoerd voor een raamovereenkomst onderhoud wegmarkeringen. In de werkomschrijving is geen specifiek materiaal voorgeschreven. Van Velsen, die de aanbesteding heeft gewonnen, maakt gebruik van een en biobased thermoplast (het materiaal waar de strepen en figuren op de weg mee worden gemaakt) waarbij i.p.v. kunststof gebruik wordt gemaakt van een natuurlijke hars. Daarnaast verzamelt en hergebruikt hij verwijderde wegmarkering en maakt daar nieuwe van.</p>
E. Diverse projecten buitenruimte	<p>Voor de vier aanbestedingen Extensief maaien en exotenbestrijding, Herinrichting Vlietlaan, inspectie en reiniging rioolgemaal en Onderhoud sportvelden is in de gunning gevraagd om de uitstoot van CO₂ en NO_x te minimaliseren. Dit resulteert erin dat aannemers materieel inzetten met duurzamere brandstof als HVO-100 en elektrisch handgereedschap en in een enkel geval waterstof.</p>
F. Herinrichting Eikenlaan Muiderberg (Genomineerde GM-Koopwijsprijs)	<p>Met dit project zijn op drie duurzaamheids-aspecten resultaten behaald. Met dit project is tegelijk voor de lange termijn goed ingespeeld op de opgaven in het kader van klimaatadaptatie en is de Eikenlaan duurzaam voorbereid op de toekomst, op een wijze die goed aansluit op de gebiedseigen kansen die Muiderberg biedt voor duurzame oplossingen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Circulair inkopen / duurzaam hergebruik van materialen: <ol style="list-style-type: none"> a. Al het asfalt is vervangen door gebakken klinkers; b. Hergebruik (100%) van vrijgekomen gebakken klinkers; c. Toepassen van Biobound tegels – tegels met een veel lagere CO₂-footprint; d. Hergebruik van vrijkomend hout van gekapte bomen in straatmeubilair. 2. Afkoppelen hemelwater (HWA) van de vuilwaterriolering: <ol style="list-style-type: none"> a. 100% van de HWA in de openbare ruimte is afgekoppeld; b. Van 88% van de particuliere woningen is de voorzijde van het dakoppervlak afgekoppeld. <p>Het afgekoppelde hemelwater voert nu af op sloten binnen het gebied of infiltreert via de greppel rond de dorpsweide.</p> 3. Aanleg warmtenet o.b.v. aquathermie (pilot t.b.v. de Energietransitie): <p>In combinatie met de herinrichting van de Eikenlaan is een warmtenet onder de weg aangelegd. 81% van de woningeigenaren heeft in combinatie met het afkoppelen van het HWA in de particuliere tuin ook de huisaansluitingen voor het warmtenet laten aanleggen tot aan de gevel van de woning.</p>
G. Realiseren zonne- en geluidswal van aarde bij Naarderbos	<p>Ter hoogte van het Naarderbos wordt een geluidswerende aardenwal gerealiseerd voor de bewoners (10 meter hoog met een lengte van circa 1.000 meter). Gekozen is voor een aardenwal in plaats van geluidsschermen. Het gebruik van natuurlijke materialen (zand en aarde in plaats van ijzer, plastic en glas) geeft het een meer natuurlijke uitstraling en maakt het geschikt voor "natuur langs de snelweg", met begroeiing en begrazing. De grond wordt verkregen via de Grondbalans. Aan de huizenkant wordt de wal beplant met struiken, bomen, gras en een wandelpad, aan de wegkant is het gras en komt er t.z.t. een zonnepad op.</p>
H. Woningbouw Bredius (Genomineerde GM-Koopwijsprijs)	<p>Na een aanbesteding is Slokker Vastgoed gekozen als partij om de 90 duurzame, houten woningen te gaan realiseren. Een groot deel van deze woningen is bestemd voor sociale verhuur. Slokker doet dit in samenwerking met woningcorporaties Het Gooi en Omstreken en Dudok Wonen. De verwachting is dat in 2025 het totale plan klaar is. Het plan De Wandeling is geselecteerd door de gemeente vanwege 'de excellente uitwerking van het thema sociale cohesie, alsmede de prachtige uitwerking van de circulaire architectuur', volgens de verantwoordelijk wethouder. Het plan is niet</p>

	<p>alleen circulair, maar scoort ook goed op natuur-inclusief bouwen. Met aantrekkelijke wandelrondjes in de buurt en naar het centrum, deels langs een nieuwe vijver, vormen de gebouwen en de buitenruimte samen een biotoop, voor soorten die in de stad voorkomen, waar je als bewoner onderdeel van bent. Zie ook het persbericht op https://www.gooieneemlander.nl/cnt/dmf20220706_45635738?utm_source=google&utm_medium=organic</p>
I. Tijdelijke kinderopvang in voormalig schoolgebouw	<p>Met Zonnebloei is een tijdelijke huurovereenkomst gesloten om voor 3 jaar kinderopvang te verzorgen in de voormalige school PC Hooft in Muiden. Zonnebloei heeft een focus op ontwikkeling van kinderen in de natuur en gaat in overleg met lokale partijen hier in Muiden kinderopvang op aanbieden. Het project is circulair door het hergebruik van het pand met minimale aanpassingen, terwijl pand en gebied de komende jaren wordt ontwikkeld (de uitkomst hiervan is niet bekend).</p>
J. Wagenparkbeheer en lease-auto's (Winnaar GM-Koopwijsprijs)	<p>Gemeente Gooise Meren heeft personenauto's nodig voor een deel van de dienstverlening. Met deze aanbesteding heeft de gemeente een betrouwbare partij (Volkswagen Pon Financial Services B.V.) gecontracteerd voor het leveren, leasen en beheren van circa de helft van het wagenpark. Bij de aanbesteding is de ondernemer uitgedaagd op het vlak van verduurzaming van het wagenpark. Dit is verwerkt in beide kwalitatieve gunningscriteria die substantieel meewogen om te komen tot de beste prijs-kwaliteit. De gemeente Gooise Meren realiseert met deze aanbesteding dat ze per 1-1-2026 voldoet aan de Wet Milieubeheer met de bijbehorende Regeling bevordering schone wegvoertuigen. 40% van ons wagenpark én die van organisaties die grotendeels door ons gefinancierd worden, moet emissieloos zijn. Bij de eerste 10 bestellingen die we nu geplaatst hebben is al 30% emissieloos.</p> <p>Om makkelijk door parken en plantsoenen te kunnen rijden hebben we twee nieuwe 100% elektrische pick-up werktuigen aangekocht, één voor de begraafplaatsen en een voor gebied 2 (Bussum). De wagens zijn door Goupil smaller gebouwd dan normale auto's.</p>
K. Sanitaire voorzieningen	<p>Elis Nederland B.V. gaat voor maximaal 8 jaar sanitaire voorzieningen in 9 gemeentelijke gebouwen leveren in nauw overleg met onze facilitaire collega's. In zowel de eisen, de overeenkomst en in het gunningsmodel is specifieke belangstelling gegeven aan circulariteit. Dit uit zich onder meer in de gebruikte materialen, de reparatie mogelijkheden en het simpele gegeven dat de looptijd van de overeenkomst sterk is uitgebreid en dat dus na 4 jaar er geen apparatenwisseling is, maar dat de apparaten nog 4 jaar langer worden gebruikt.</p>
L. Postdiensten	<p>Het halen, brengen en bezorgen van poststukken en pakketten wordt verzorgd door één leverancier. CO₂ wordt hierbij grotendeels uitgestoten door het transport, maar ook door de inzet van postzakken, rolwagens en verpakkingsmateriaal. In de aanbesteding heeft PostNL aangegeven te werken met elektrische voertuigen en fietsen, en als dat niet lukt met voertuigen op biogas en HVO-100. Materiaal wordt gerepareerd en hergebruikt.</p>
M. Digitaliseren formulieren	<p>De Moreapp gebruiken wij om formulieren te digitaliseren en daarmee (veel) minder papier te gebruiken. We hebben nu digitale formulieren voor werkplek inspecties (i.k.v. veilig werken), piket meldingen en het tijdschrijven. Komend jaar gaan we dit toepassen op andere processen waaronder de inzet van gladheidsbestrijding. Los van de afname van gebruik van papier plant More-App 50 bomen per maand vanuit onze account.</p>

N. Bloemen

De boeketten die de gemeente uitreikt bij bijvoorbeeld huwelijksjubilea, voor nieuwe medewerkers, maar ook het boeket bij de receptie en de rouwkransen worden ondergebracht bij één bloemist. We hebben binnen onze regio gezocht naar bloemisten die gecertificeerd zijn of willen worden als duurzame bloemist. Power flower, die de aanbesteding gewonnen heeft, is al aardig op weg met duurzaamheid en biologische bloemen, en zal zich in het eerste jaar ook laten certificeren.

5.1.5 Doelstelling - Inwoners en organisaties bewust maken van het belang van fair trade

Gooise Meren is sinds januari 2016 Fairtrade Gemeente, waarmee we aangeven dat in onze gemeente winkels, horeca, bedrijven, organisaties, inwoners en de lokale overheid fair trade een warm hart toedragen en door verkoop en gebruik van fairtrade-producten bijdragen aan meer eerlijke handel.

Maatregelen

Communiceren over het belang van fair trade

Tijdens de Fairtrade Week in het voorjaar zijn door de Werkgroep Fairtrade Gooise Meren straatinterviews afgenomen onder het winkelend publiek. De geïnterviewden werd gevraagd wat fair trade voor hen betekent. Deze gefilmde interviews worden gebruikt om een promotiefilm te maken over fair trade in Gooise Meren.

Door onderbezetting van de werkgroep is het niet gelukt om de EerlijkWinkelenroute op te schalen van Bussum naar Gooise Meren. Wel is de Fair-Fashion-Fietsroute met enkele ondernemers uitgebreid en bevat de route nu ondernemers in Bussum en Naarden. Deze route gaat langs winkels met eerlijke, tweedehands en fairtrade-kleding.

In december 2022 is bij de landelijke Fairtrade organisatie de aanvraag voor titelverlening Fairtrade gemeente ingediend.

5.2 Klimaatadaptatie

5.2.1 Doelstelling - Het klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte voor 2050

In het kader van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en de (nog vast te stellen) Regionale en Lokale Adaptatiestrategie werken wij aan het klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte om nadelige gevolgen van effecten van klimaatverandering (wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen) te beperken.

Maatregelen

Uitvoeren Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie

In 2022 hebben we in concept een duiding en prioritering gemaakt van locaties waar (in de toekomst) sprake is van risico op wateroverlast. Hoewel we dit vooralsnog niet onder de vlag van een 'uitvoeringsprogramma' doen, nemen we bij de uitvoering en voorbereiding van projecten maatregelen om deze risico's te beperken. De projecten Plein Gemeentehuis, Vlietlaan en Beerensteinerlaan e.o. in Bussum zijn voorbeelden van projecten waarbij we in 2022 maatregelen hebben getroffen om het risico op wateroverlast te beperken. In de projectgebieden Vlietlaan en Beerensteinerlaan e.o. hebben we voorzieningen aangelegd voor het bergen en infiltreren van hemelwater. Bij het project Plein Gemeentehuis hebben we een oud muilriool in gebruik genomen voor het tijdelijk bergen van rioolwater.

Waterbestendig (her)inrichten en (ver)bouwen

Bij de uitvoering van verschillende reconstructieprojecten hebben we maatregelen genomen om de openbare ruimte meer klimaatbestendig te maken. Voorbeelden van deze projecten zijn Vlietlaan en Beerensteinerlaan e.o. waar we voorzieningen hebben aangelegd voor het bergen en infiltreren van hemelwater. In 2022 hebben we geen maatregelen genomen om gemeentelijke gebouwen meer klimaatbestendig te maken.

5.2.2 Doelstelling - Stimuleren klimaatbestendige inrichting particuliere gronden

Maatregelen voor het klimaatbestendig maken van het stedelijk gebied is niet alleen een zaak van de gemeente. Een groot deel van het grondgebied van Gooise Meren is in particulier bezit. Door particulieren bewust te maken van de gevolgen van klimaatverandering en welke maatregelen zij zelf kunnen nemen op het gebied van duurzaamheid, kunnen we samen het stedelijk gebied klimaatbestendig maken.

Maatregelen

Het stimuleren van inwoners om hun tuin te vergroenen

Afgelopen jaar hebben we op de gemeentepagina een reeks artikelen geplaatst in samenwerking met Samen Sneller Duurzaam. In deze artikelen worden voorbeelden besproken van inwoners die zelf aan de slag zijn met het vergroenen van hun tuin. Ook wordt in deze artikelen verwezen naar de website duurzaam.gooisemeren.nl voor handvatten met betrekking tot verduurzaming, klimaatadaptatie en biodiversiteit in en om het huis.

Inwoners informeren over klimaatadaptatie

Via onze website duurzaam.gooisemeren.nl informeren wij inwoners over waterbestendig inrichten. In 2022 hebben wij verder geen activiteiten uitgevoerd om onze boodschap actief richting bewoners te brengen. Capaciteitsgebrek is daarvan de voornaamste oorzaak, maar ook onze wens om deze activiteit vooral vorm te geven door mee te doen met lopende (landelijke) acties.

Sinds het najaar van 2021 heeft het waterschap AGV een subsidieregeling onder de naam Geef groen en water de ruimte, waarnaar wij indien gevraagd verwijzen. Zelf hebben wij geen subsidieregeling.

Mee-afkoppelen particulieren

Bij de uitvoering van het project Eikenlaan in Muiderberg hebben wij gelijktijdig het overgrote deel van de hemelwaterafvoeren van daken van panden op aangrenzende percelen afgekoppeld van de gemengde riolering. Vanwege het risico op foutieve aansluitingen, wat in oude wijken groot is, hebben wij dit bij de projecten Vlietlaan en Beerensteinerlaan e.o. in Bussum niet gedaan. Bij de voorbereiding van projecten, zoals Spiegelstraat e.o. in Bussum en Van der Helstpark in Muiderberg, passen wij een afwegingskader toe, waarbij wij het wel of niet mee-afkoppelen per aansluiting afwegen.

5.3 Groen, natuur en milieu

5.3.1 Doelstelling - Versterken van de biodiversiteit in de gemeente

Biodiversiteit, een variatie aan planten- en diersoorten, vervult een belangrijke rol bij een stabiel klimaat, een leefbare woonomgeving, vruchtbare grond en schoon water. Hoe groter de variatie, hoe beter de natuur in evenwicht is.

Maatregelen

We geven uitvoering aan de maatregelen uit het Biodiversiteitsactieplan

Wegens het ontbreken van middelen is er in 2022 nog niet gestart met het verbeteren van ecologische verbindingen door omvorming van gazons en extra aanplant van struiken en bomen. Wel hebben we op een ecologische wijze ons beheer uitgevoerd, conform de beheerplannen. In de begroting 2023 zijn de benodigde financiële middelen wel opgenomen, zodat we in 2023 kunnen starten met het uitvoeren van maatregelen uit het biodiversiteitsactieplan Gooise Meren.

In 2022 hebben we samen met een groot aantal stakeholders voor het hele grondgebied van Gooise Meren een programma Biodiversiteit opgesteld. Hiermee willen we de samenwerking op het gebied van biodiversiteit bevorderen en daarmee de impact van de te nemen maatregelen voor de natuur vergroten.

Zorgdragen voor een gevarieerd, duurzaam bomenbestand

In 2022 is gestart met het vervangen van de bomenrij langs bedrijventerrein Gooimeer-Zuid door het verwijderen van populieren met een slechte kwaliteit. Ook in 2023 worden enkele bomen verwijderd. Door de beperkte fysieke ruimte heeft nog geen herplant plaatsgevonden. We verwachten dat hiermee in 2023 wordt begonnen.

Het bomenonderzoek is in 2022 niet uitgevoerd door een herprioritering van de werkzaamheden. In 2022 is veel aandacht besteed aan het verplanten van bomen (onder andere Vlietlaan, Slochterenlaan). Verder zijn beduidend meer bomen herplant (88% meer) dan het aantal bomen dat is gekapt of gesneuveld in de storm). Op deze manier is een flinke bijdrage geleverd aan het vergroenen van de gemeente.

5.3.2 Doelstelling - Uitvoeren milieubeheer

De meeste basis- en plustaken op milieugebied zijn door Gooise Meren ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). Zie voor meer informatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Maatregelen

Opstellen nota Bodembeheer

In 2022 is de nota Bodembeheer gemeente Gooise Meren vastgesteld, met daarin de bodemkwaliteitskaart. In deze nota staat welke maatregelen de bodem kunnen beschermen en welke mogelijkheden er zijn om grond en baggerspecie te hergebruiken.

5.4 Begraafplaatsen

5.4.1 Doelstelling - Instandhouden en zorgvuldig beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen

Begraafplaatsen zijn naast een plek waar geliefden een laatste rustplaats hebben gevonden ook groene oases, plekken voor rust, bezinning en natuurbeleving, waar bomen, bijzondere planten, mossen, kleine dieren en vogels goed gedijen. Het beheren, onderhouden en verzorgen doen we dan ook heel zorgvuldig met oog voor de aanwezige biodiversiteit. Waar mogelijk spelen wij in op veranderingen in de wensen van nabestaanden. In 2022 heeft dit geresulteerd in de realisatie van een natuur-urnenbos op begraafplaats Nieuw Valkeveen.

5.5 Goede grondstofinzameling bij huishoudens

5.5.1 Doelstelling - Opvolging van het regionaal uitvoeringsprogramma VANG

De regiogemeenten en de Grondstoffen- en Afvalstoffendienst (GAD), een uitvoeringsorganisatie van de Regio Gooi en Vechtstreek, hebben zich als doel gesteld om de gescheiden inzameling van afval te verbeteren en de hoeveelheid restafval terug te dringen (Van Afval Naar Grondstof, VANG-programma). Het VANG-programma loopt af en is in 2020 geëvalueerd. Aansluitend zijn de portefeuillehouders Milieu en Duurzaamheid samen met de gemeenteraden van de zeven regiogemeenten aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een nieuwe grondstoffenvisie voor na 2020. Dit sluit goed aan op het in 2018 gestarte rijksbrede programma Circulaire Economie: Nederland circulair in 2050, dat volop in ontwikkeling is.

Maatregelen

Verder met afval en grondstoffeninzameling

In 2022 is begonnen met het opstellen van het GAD-uitvoeringsplan huishoudelijk afval. In 2023 wordt dit verder uitgewerkt en vastgesteld.

5.6 Grip op water

5.6.1 Doelstelling - Zorgdragen voor stedelijk water

De aanleg en het beheer van voorzieningen voor de inzameling en het transport van afval- en hemelwater zorgen ervoor dat verontreinigd water uit de directe leefomgeving wordt verwijderd en (grond-)wateroverlast zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Maatregelen

Beheer en onderhoud van riolering en gemalen

We hebben het nodige dagelijkse onderhoud aan kolken, riolen en gemalen uitgevoerd. Met de riolinspectie in de wijk Oostereng en (deels) het Spiegel zijn we begonnen met de inhaalslag om de riolering te inspecteren en inzicht te krijgen in de staat ervan.

Vervanging van riolering plannen wij enkele jaren vooruit in (veelal) integrale projecten. In 2022 hebben wij ook aan voorbereiding en uitvoering gewerkt, maar niet in het tempo zoals voorgenomen. Vooralsnog beschouwen wij het risico van uitstel van vervanging als aanvaardbaar.

Beperken nadelige gevolgen voor het milieu

Bij verschillende integrale reconstructieprojecten van de openbare ruimte, zoals de projecten Vlietlaan en Beerensteinerlaan e.o. in Bussum, hebben we hemelwater van de gemengde riolering afgekoppeld. We houden het hemelwater nu vast en infiltreren dit in de bodem.

Opstellen Gemeentelijk Rioleringsplan volgende planperiode

We hebben het Gemeentelijke Rioleringsplan 2023-2026 opgesteld. In december 2022 heeft het college het plan ter vaststelling aangeboden aan de raad.

5.6.2 Doelstelling - Onderhoud watergangen, oevers en waterbouwkundige objecten

Wij voeren onderhoud uit aan watergangen, oevers en duikers op basis van het in 2021 vastgestelde Beheerplan Water.

Maatregelen

Schoonmaken van stranden en watergangen

In 2022 hebben we veel gebaggerd in de Singel van Muiden en het water rond de begraafplaats Muiden. Waar nodig is klein onderhoud uitgevoerd.

Vervangen van oeverbescherming

In 2022 hebben we bij de Googweg in Muiderberg een grote stalen damwand vervangen.

5.6.3 Doelstelling - Versterken waterrecreatief potentieel

Door samen te werken met gemeenten binnen het randmerengebied (Coöperatie Gastvrije Randmeren) en IJmeergebied (Samenwerkingsverband Maaien Waterplanten IJmeer - Markermeer) versterken we de recreatiemogelijkheden. De hiervoor opgestelde Integrale Uitvoeringsagenda Randmerengebied draagt bij aan het verbinden van belangrijke waterrecreatieve assets zoals het water, de vaargeul, havens, eilanden, kusten, fietspaden en overnachtingsmogelijkheden langs het water.

Maatregelen

Maaien waterplanten Randmeren en IJmeer

We hebben onze bijdrage aan de coöperatie en het samenwerkingsverband geleverd. In 2022 hebben we ingestemd met het plan van de coöperatie Gastvrije Randmeren om intensiever te maaien in de periode 2023-2026, omdat we meer overlast van waterplanten verwachten.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Prim. Begroting 2022	Begroting 2022 (na wijziging)	Realisatie 2022
Lasten				
616 Afval en afvalstoffenheffing	5.952	6.505	6.516	6.555
617 Riolering en rioolheffing	4.354	4.362	4.369	4.631
618 Begraven	1.217	1.136	1.153	1.161
619 Water	626	637	1.172	1.206
620 Groen	4.283	4.511	4.162	4.254
621 Natuur en milieu	2.273	1.928	2.157	2.099
643 Ongediertebestrijding	93	46	48	49
645 Duurzaamheid	1.150	594	1.715	2.696
Totaal Lasten	19.948	19.720	21.292	22.651
Baten				
616 Afval en afvalstoffenheffing	-7.167	-8.002	-8.002	-8.068
617 Riolering en rioolheffing	-5.885	-6.018	-6.012	-6.032
618 Begraven	-816	-789	-789	-889
619 Water	-12	-28	-99	-115
620 Groen	-352	-328	-163	-184
621 Natuur en milieu	-378	-1	-276	-449
643 Ongediertebestrijding	-1	0	0	-1
645 Duurzaamheid	-391	0	-767	-769
Totaal Baten	-15.003	-15.166	-16.109	-16.507
Resultaat voor bestemming	4.945	4.554	5.183	6.144
Toevoegingen				
620 Groen	130	0	0	0
Onttrekkingen				
620 Groen	-9	0	-41	-39
621 Natuur en milieu	-21	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-30	0	-41	-39
Saldo reserves	99	0	-41	-39
Resultaat na bestemming	5.044	4.554	5.143	6.104

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen tussen Realisatie 2022 t.o.v. Begroting inclusief wijzigingen 2022		
Onderdeel programma 5	Vershil (x € 1.000)	V/N

		(V= voordeel, N= nadeel)
<p><i>Doorbelastingen</i> Betreft doorbelastingskosten ambtelijk apparaat, nadere toelichting zie programma 9.</p>	47	V
<p><i>Riolering en rioolheffing</i> De rioolheffing is een kostendekkende heffing. In de berekening van de kostendekking worden ook lasten en baten meegenomen die niet op het product Riolering worden geboekt. De berekening van de kostendekking riolering laat voor 2022 een dekking van meer 100% zien. Het overschot wordt gestort in de Voorziening Egalisatie Rioolheffing (nadeel ten opzichte van de bijgestelde begroting € 134k). Voor een nadere onderbouwing van de berekening van de kostendekking wordt verwezen naar de paragraaf Lokale Heffingen. Vooruitlopend op de vaststelling van het vGRP heeft een inhaalslag van de rioolinspecties plaatsgevonden (€ 115k nadeel).</p>	-249	N
<p><i>Begraven</i> Er is de afgelopen jaren een voorzichtige stijging van het aantal uitvaarten te zien. Op begraafplaats Nieuw-Valkenveen is daarnaast in 2021 een natuurbegraafplaats geopend, waar veel belangstelling voor is. Beide trends hebben bijgedragen aan de toename van inkomsten van begraafrechten (€55k). Ook de baten voor onderhoud graven waren hoger dan begroot (€ 32k).</p>	83	V
<p><i>Groen</i> De overschrijding op het product Groen is met name veroorzaakt door inhuur medewerker grondzaken (€65k nadeel). De stormschade bij bomen is grotendeels binnen het product groen opgevangen (totaal tekort exclusief snippergroen €23k).</p>	-88	N
<p><i>Natuur en Milieu</i> Bij Dierenwelzijn is sprake van een voordeel van € 126k ten opzichte van de begroting door de vrijval van de gereserveerde subsidie oude jaren voor de exploitant van de kinderboerderijen en hertenkampen.</p>	126	V

<i>Duurzaamheid</i> Een gebrek aan capaciteit heeft geleid tot een onderuitputting ter hoogte van € 135k.	135	V
<i>Risicovoorziening lening Warmtebedrijf</i> Op dit moment kan naar het oordeel van de accountant onvoldoende worden aangetoond dat de lening vanuit de exploitatie van een warmtenet of anderszins volledig kan worden terugbetaald. Op grond van het BBV moet daarom voor dit specifieke risico een voorziening worden gevormd.	-1.132	N
<i>Overige verschillen</i> Diverse posten < € 70.000	117	V
Totaal	961	N

Beleidsindicatoren

Eigen indicatoren Duurzaamheid

Nr.	Omschrijving indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde	Bron
1.	% Woningen met geregistreerde zonnepanelen op het dak	4,6%	6,4%	9,0%	12,0%	13,2%	N.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	% Circulaire inkoop (euro's) ten opzichte van totale inkoop door eigen organisatie	brons	zilver	-	zilver	goud	2025: goud	Spend-analyse, contractregistratie, afdeling Inkoop
3.	CO2 Footprint eigen organisatie	548 ton CO2	595 ton CO2	-	-	-	2050: energieneutraal	Milieubarometer

Toelichting:

- Percentage woningen met geregistreerde zonnepanelen op dak.
- De meetmethodiek van de MRA is dusdanig opgezet dat gewerkt wordt met bandbreedtes:
Zilver: tussen 20 en 49% wordt circulairiteit meegenomen in inkoopopdrachten.
Goud: tussen 50 en 79% wordt circulairiteit meegenomen in inkoopopdrachten.
- Niet bekend. De CO2 footprint geeft aan de hand van een aantal thema's inzicht in de CO2 uitstoot van de gemeentelijke organisatie. In 2050 moet de eigen organisatie energieneutraal zijn.

De wettelijk verplichte beleidsindicatoren zijn opgenomen in bijlage 3.

Kengetallen Duurzaamheid

Nr.	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
1.	Totaal elektriciteitsgebruik woningen (bemeten) (kWh)	76,3 mln. kWh	75,3 mln. kWh	75,8 mln. kWh	78,8 mln. kWh	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	Totaal aardgasverbruik woningen (m3) (temperatuur gecorrigeerd)	42,8 mln. m3	42,7 mln. m3	41,4 mln. m3	41,6 mln. m3	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
3.	Opbrengst zonneprojecten Wattnu	-	-	154.631 kWh	146.197,9 kWh	218.015 kWh	Wattnu
4.	Aantal duurzaamheidsleningen	-	-	55	24	61	Afdeling M&O

Toelichting:

1. Dit cijfer geeft het totaal elektriciteitsgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In werkelijkheid is het elektriciteitsverbruik hoger, omdat stroom geleverd door zonnepanelen op het dak niet zijn meegerekend.
2. Dit cijfer geeft het totaal aardgasgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In de cijfers is rekening gehouden met de invloed van temperatuurschommelingen. Het daadwerkelijke gasverbruik ligt dus hoger of lager, omdat in een jaar veel meer koude dagen heeft geteld. Of juist heel weinig aantal koude dagen telt.
3. De totale opbrengst van zonne-energie geleverd door zonnepanelen geplaatst door de energiecoöperatie Wattnu.
4. Duurzaamheidsleningen: 61 verstrekt in 2022. Vanaf de start van de lening in 2020 zijn in totaal 140 leningen verstrekt.

Groenindex

Naam indicator	Eenheid	Gooise Meren 2021	Gooise Meren 2022	Streefgetal
Groenindex	Aandeel biomassa *	0,5160	0,4990	0,5

* Gebaseerd op satellietbeelden en afhankelijk van klimatologische omstandigheden. Bosperceel = 1,0; een versteende wijk zonder groen en tuinen = 0,0.

Toelichting:

De groenheid per wijk in de gemeente Gooise Meren laat in 2022 dezelfde patronen zien als in 2021.

De gemiddelde groenheid in Gooise Meren is in 2022 een fractie lager dan in 2021 (0.499 in 2022 versus 0.516 in 2021). Dit verschil is zo klein dat hier weinig conclusies uit kunnen worden getrokken.

Wel lijkt het zo dat er een trendbreuk is opgetreden tussen de jaren 2016-2017 en de jaren erna. Waarschijnlijk hebben de droge zomers van 2018, 2019, 2020 en ook het huidige jaar 2022 ervoor gezorgd dat de vegetatie structureel minder groen is geworden dan in de jaren voor 2018.

De groenspreiding binnen de wijken en de gemeente is wel duidelijk toegenomen. Niet duidelijk is of dit nu een effect van het weer/klimaat is, of dat het groenbeleid een rol speelt. Waarschijnlijk is het een combinatie van klimaat en kleine lokale vergroeningsprojecten, zoals Westzijde stationsgebied Bussum en de Vlietlaan.